

Guidelines og didaktisk koncept bag hjemmesiden og E-læringskurset “Læring på Øko-gårde”

Disse guidelines giver en overordnet introduktion til at forberede og udføre besøg på øko-gårde, samt instruktioner i brugen af E-læringskurset og hjemmesiden 'Læring på Øko-gårde', som findes på: www.learningonbiofarm.eu/

(PDF til download og print)

The European Commission support for the production of this publication does not constitute endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Indhold

1.	Information om projektet	4
2.	Introduktion til e-læringskurset “Læring på øko-gårde”	7
3.	Instruktioner i at benytte e-lærings platformen	9
4.	Didaktiske fordele ved læring på øko-gårde	10
5.	Introduktion til økologisk landbrug	11
6.	Målgrupper	13
7.	Børn og unge med særlige behov, samt flygtningebørn	15
8.	Praktiske råd	16
9.	Eksempler på projekter og gårde i Europa	17

1. Information om projektet

Projektpartnerskabet bag Biofarm projektet består af otte organisationer fra syv forskellige lande: Østrig, Tjekkiet, Danmark, Tyskland, Norge, Polen og Storbritannien. Til sammen har de otte partnerorganisationer stor erfaring inden for en række forskellige aspekter af udendørs læring og økologisk landbrug. Indholdet er baseret på erfaringer fra alle de involverede lande, men de emner, hvor særlige landespecifikke forhold gør sig gældende, er i den danske udgave, tilpasset en dansk kontekst.

Det strategiske partnerskab har udviklet hjemmesiden og e-læringskurset "Læring på øko-gårde" <http://www.learningonbiofarm.eu/>. Her findes online ressourcer, rettet mod personer, som på forskellig vis arbejder med at understøtte eller muliggøre samarbejder mellem økologiske landbrug og institutioner for børn og unge. Dette kan eksempelvis være landmænd, andet personale i landbruget, lærere og pædagoger, koordinerende organisationer, NGO'er og andre interessenter. Formålet med hjemmesiden er at hjælpe de involverede parter med at finde inspiration og praktiske råd i forhold til at benytte økologiske gårde som læringsarenaer og understøtte samarbejdet på tværs af professioner.

Projekt resultater

I Biofarm projektet er udviklet følgende:

- Guidelines and didaktisk koncept for uddannelse
- Engelsk pilot e-læringskursus "Learning place Bio-Farm"
- E-læringskurset "Learning place Bio-Farm", i 7 versioner tilpasset alle deltagerlande og sprog.
- En online portal med uddannelsesressourcer
- Et internationalt netværk
- Workshops der udbreder resultaterne.

Læringsmuligheder i forbindelse med besøg på økologiske gårde

Øko-gårdbesøg tilbyder et alternativt og innovativt rum, som både understøtter formel og uformel læring, og kan supplere den mere traditionelle klasserumslæring.

Besøgene kan indeholde muligheder for at deltage i praktiske aktiviteter, hvorigennem børnene / de unge opnår førstehåndsforståelse for dagligdagen på gården og de store og små udfordringer, der kan være forbundet med fødevareproduktion. Øko-gårdbesøget kan også supplere den læring, der sker på skolen/daginstitutionen ved at forankre den viden og de erfaringer, der gøres på gården i fag/læreplanstemaer indenfor fx natur og teknik, samfundsfag, biologi, natur og naturfænomener osv.

Integration af udsatte børn og unge

Besøg på en øko-gård, som en endagstur eller som et længerevarende samarbejde, kan også være en god aktivitet for de børn og unge, som af forskellige årsager ikke fungerer i almindelig undervisning eller har særlige behov, eksempelvis i forbindelse med indlæringsvanskeligheder.

At blive undervist i et alternativt miljø, som samtidig ofte er mere praksisbaseret, kan skabe nogle oplevelser og erfaringer, som genskaber motivationen, særligt ved længerevarende samarbejder, og tilgår læring ud fra et bredere perspektiv. Der findes adskillige eksempler på at denne målgruppe oplever øget fysisk og psykisk trivsel og faglig udvikling efter at have deltaget i tilbagevendende, praktiske aktiviteter på øko-gårde.

Integration af flygtninge børn og unge

I løbet af de senere år har Europe oplevet øgede udfordringer med integration af store antal flygtninge. BioFarm projektet har derfor også kigget på, hvordan man kan benytte øko-gårde som et led i at integrere børn og unge, og evt. deres familier. Dette er hovedsageligt gjort via case-beskrivelser, af forskellige gårde og projekter i Europa, der på hver deres måde har gjort sig erfaringer med denne målgruppe. Noget af det disse cases peger på, er at gårdbesøg kan tilbyde flygtninge et indblik i – og et tilhørsforhold til – områder uden for flygtningecentrene og de mennesker de møder her, særligt hvis der er tale om en længerevarende tilknytning, frem for blot et enkelt besøg. På gården kan flygtninge få indblik i livet på gården, men også opbygge en begyndende forståelse for emner omkring den danske fødevarerproduktion, madkultur, sprog og samfundet generelt, ligesom de kan opbygge et netværk. Praktiske aktiviteter på gården er særligt gode til at opbygge forståelse og fællesskab på tværs af sproglige barrierer.

Derudover er økologisk landbrug en voksende økonomisk sektor, med behov for ung arbejdskraft. Samarbejder med øko-gårde kan derfor give et indledende indtryk af potentielle fremtidige jobmuligheder og potentielle nye ansatte for gården.

Online kurset

På nuværende tidspunkt findes der kun meget begrænsede uddannelsesmuligheder for de mennesker, der planlægger og udfører besøgene – og erfaringen er, at mange besøg bliver mere 'underholdning', mens potentialet for at blive et alternativt læringsrum for børn og unge ikke udnyttes fuldt ud. Dette projekt har derfor haft som mål at udvikle et europæisk kursus og online portal med diverse redskaber og læringsressourcer målrettet nuværende og kommende undervisere på øko-gårde og deres samarbejdspartnere. Kurset støtter lærere, pædagoger, landmænd og andet personale i landbruget, samt andre aktører, der er involveret i læring på øko-gårde, i at blive opmærksom på både praktiske omstændigheder i forbindelse med at skabe et succesfuldt besøg, samt indholdsmæssige overvejelser, der understøtter at besøget ikke bliver ren 'underholdning'.

Kurset understøtter også personalet på gården i at opnå en bedre forståelse for daginstitutioners/skolars behov i forbindelse med besøget. Herunder overvejelser omkring hvordan besøget kan knyttes til relevante læreplanstemaer og lærsmål, samt hvilke sikkerhedshensyn der skal tages. Kurset indeholder også et fokus på hvordan øko-gårde kan være med til at understøtte specialundervisning eller udsatte børn og unge.

The screenshot shows the homepage of the Bio Farm Learning Place website. At the top, there is a navigation bar with the Bio Farm logo and the text "LEARNING PLACE" on the left, and language options "EN CZ DE AT PL DK NO" on the right. Below the navigation bar is a horizontal menu with links: "Home", "Project", "E-learning", "Tests", "Resources", "Partners", and "News". The main content area features a large photograph of three children in school uniforms (two girls and one boy) holding several orange eggs. Below the photo, the heading "E-learning course and online portal on Learning place Bio-Farm" is displayed in a green font. The text below the heading reads: "Welcome to the online site for Learning Place Bio-Farm! This site aims to help teachers, parents, students, administrators and farmers find inspiration and practical advice for using organic farms as learning arenas. The authors of this online guide are researchers and educators from six different European countries that have worked with schools and kindergartens as well as other educational institutions and public administration to make experience on organic farms available. We hope this guide can help you find possibilities for farm visits and prepare for learning about sustainable food production and environmental solutions for responsible agriculture." At the bottom of the page, there is a green button with the text "Start e-learning now!".

2. Introduktion til e-læringskurset “Læring på øko-gårde”

Herunder finder du en kort introduktion til hvert af de otte moduler, som e-læringskurset er bygget op omkring.

Modul 1: Introduktion til 'Øko-gårde som læringsarena'

Modul 1 giver en overordnet introduktion til kurset.

Modul 2: Forberedelse af øko-gårdbesøget

Førstehåndsr læring gennem et gårdbesøg kan være en vigtig, formativ oplevelse, der øger børn og unges viden om og interesse for, forbrug og produktion. En grundig forberedelse vil sikre at besøget ikke blot bliver en sjov udflugt, men også understøtter de opstillede læringsmål. Dette modul præsenterer nogle af de aspekter, som er væsentlige at inddrage i planlægningen forud for besøget.

Modulet indeholder:

Planlægning af besøget: hvad vil gøre øko-gårdbesøget til en god og lærerig oplevelse for den aktuelle børne-/ungegruppe og hvilke praktiske forberedelser kræves.

Kobling mellem gårdbesøget og undervisningen på skolen/daginstitutionen: Aktiviteter før, under og efter besøget.

Sundhed og sikkerhed på gården: Herunder finder du bl.a. en række opmærksomhedspunkter, som det er vigtigt at overveje forud for besøget.

Modul 3: Udførsel af øko-gårdbesøget

Økologiske gårde kan være et fantastisk undervisningssted, hvor børn og unge kan opleve at den mere abstrakte undervisning kobles til helt konkrete aktiviteter og nærværende diskussioner. Hvilke aktiviteter, der tilbydes, afhænger naturligvis af gårdens muligheder og klassens/børnegruppens alder, fokusområder, størrelse osv. Men aktiviteterne kan med fordel arrangeres så de så vidt muligt følger den naturlige rytme på gården, herunder i relation til årstiden.

Modul 3 giver nogle redskaber til selv at planlægge aktiviteter og hvilke overvejelser man bør gøre sig, samt nogle bud på konkrete aktiviteter.

Modul 4: Integration af flygtninge og børn/unge med særlige behov

Øko-gårdbesøg kan potentielt være en rigtig god arena for undervisning af børn og unge med særlige behov, herunder specialundervisningsklasser og flygtninge-/indvandrebørn, der ikke umiddelbart kan indgå i almindelig undervisning. Det at komme uden for klasserummet og få nye oplevelser, som samtidig er meget praksisrettede, er ofte en god og motiverende oplevelse, ligesom dyrene kan være med til at skabe en særlig følelsesmæssig motivation og interesse hos nogle børn/unge. Besøgene kan også være et redskab til at arbejde med det sociale sammenhold i en klasse/gruppe. Der findes således adskillige eksempler rundt omkring i Europa på, at gårdbesøg og lignende aktiviteter kan være med til at understøtte, at børn/unge, der står på kanten af eller uden for fællesskabet, kan få en ny rolle og blive en mere integreret del af gruppen.

Modulet giver nogle eksempler på hvordan forskellige projekter og landbrug i Europa har arbejdet med disse målgrupper. Modulet kan dog ikke stå alene i at forberede sådanne projekter, da hvert besøg vil kræve en tilpasning til den specifikke målgruppe og de særlige behov, der knytter sig hertil. Modulet er derfor ment som inspiration.

Modul 5: Promovering af øko-gårdbesøg

Dette modul henvender sig til landmænd/organisatorer, og giver nogle inputs til hvordan du kan finde og skabe kontakt til relevante målgrupper hvis du ønsker at etablere samarbejder med institutioner for børn/unge. Informationen omkring et potentielt samarbejde bør rettes direkte til målgruppen, eksempelvis ved udsendelse af foldere, mail eller lign. Du kan også invitere til informationsmøde for relevante samarbejdspartnere, hvor I sammen kan diskutere mulighederne.

Derudover kan du kontakte lokale myndigheder og interesseorganisationer, der arbejder med promovering af økologi, sundhed og sundhedsfremme, ligesom de lokale medier kan inviteres. Modulet indeholder også et fokus på brug af sociale medier til at promovere øko-gårdbesøg.

Modul 6: Funding og forretningsmodeller

Dette modul fokuserer på udgifterne forbundet med gårdbesøg for henholdsvis gården og den besøgende institution. I modulet identificeres forskellige aspekter af gårdbesøg, som koster penge, både i forbindelse med selve besøget og transport til og fra. Derudover giver modulet nogle ideer til fundingmuligheder og nogle inputs til hvordan udgifterne kan nedbringes.

3. Instruktioner i at benytte e-lærings platformen

Projektet tilbyder som beskrevet et e-læringskursus og en hjemmeside, med titlen “Læring på øko-gårde”, hvor der findes frit tilgængelige online ressourcer med inspiration og praktiske råd i forhold til at benytte økologiske gårde som læringsarenaer.

Online platformen findes på: <http://www.learningonbiofarm.eu>

Platformen indeholder en engelsksproget pilotudgave af e-læringskurset “Læring på øko-gårde” og 6 tilpassede nationale versioner af kurset på alle partnerlandenes sprog – østrigsk, tjekkisk, tysk, dansk, norsk og polsk.

Kurset indeholder et pensum med læringsmål, der er udarbejdet i overensstemmelse med EQF and NQF kravene. Kurset består af 6 moduler, der er delt ind i i alt 18 sektioner, som hver igen er delt ind i kapitler.

Navigation for den ’studerende’

Kurset er tilgængeligt fra hovedmenuen “E-læring”: <http://www.learningonbiofarm.eu/e-learning>.

Når menuen åbnes kan modulerne tilgås direkte som undermenuer, og man kan dermed selv vælge hvilket modul man vil begynde med. Det er ikke nødvendigt at registrere sig eller logge in. Alle moduler er både tilgængelige online og offline, da de kan downloades som PDF filer. Med henblik på at styrke læringsprocessen, er der knyttet en mindre test med nogle tekstmære spørgsmål til hvert modul. Disse tests er tilgængelige under menuen ’tests’.

Uddybende information og links til relevante dokumenter, såsom tjeklister eller beskrivelser af projekter, kan findes i menuen ’Ressourcer’ og som links under selve modulerne.

Administrator navigation

Personer med administratorrettigheder kan benytte det sikrede management system på <http://www.learningonbiofarm.eu/admin>: Opret nye sektioner eller kapitler, upload nyt indhold, såsom billeder, videoer, link til eksterne hjemmesider eller andet. Tekst kan redigeres ved hjælp af standard formateringsindstillinger. Gennem filmanageren er alle dokumenter og billeder let tilgængelige online og kan linkes til kursusindholdet. Systemet indeholder alle de sprogligt tilpassede versioner af kurset og administratorer kan nemt skimme gennem dem.

4. Didaktiske fordele ved læring på øko-gårde

At lære gennem praktiske oplevelser og førstehåndserfaringer på en gård har mange didaktiske fordele. Ved at appellere til alle sanser og kropslig deltagelse, skabes ofte langvarende indtryk og et personligt engagement. Besøgene kan også indeholde sundhedsfremmende aspekter, i og med at deltagerne er fysisk aktive uden at motionen i sig selv er i fokus, ligesom de besøgende ofte vil møde en række grøntsager og andre produkter, som kan give anledning til en større nysgerrighed og interesse, og evt. være et motiverende led i etablering af nye spisevaner.

Gårdbesøg er lokale ekskursioner i den dyrkede natur og kan være en velkommen forandring fra den mere traditionelle skoledag. Principperne for økologisk dyrkning skaber en arena hvor økosystemer og økologiske kredsløb konkretiseres og gøres nærværende og dermed kan formidles og læres gennem direkte observationer og oplevelser. Et eksempel er kulstof kredsløbet, hvor kuldioxid optages af planterne gennem fotosyntesen, transporteres gennem planten som kulhydrater og afgives til jorden som næring for bakterier og svampe. Dette kredsløb er særlig vigtigt for økologiske landbrug, fordi det hjælper til at opbygge en sund jordbund. I kontrast til konventionelle landbrug, der benytter industrielt fremstillet kunstgødning, benytter økologiske landbrug grøngødning såsom bælgplanter, humus (muldjord) gennem kompostering og sædskifte. Hvor kunstgødning bruger store mængder energi og afgiver tilsvarende mængder CO₂, binder økologiske landbrug kulstoffet i jorden gennem biologiske processer og bidrager dermed positivt til at løse klima udfordringerne. Sammenhængen mellem kulstof, jord og klima bliver transparent og forståeligt.

En ting er, hvad der kan undervises i gennem gårdbesøget, noget andet og måske endnu vigtigere er, hvordan læring kan faciliteres. Gården tilbyder en alternativ læringsarena, hvor muligheden for praktisk læring er optimal. For nogle børn og unge får læreprocessen en 'kickstarter' af at deltage i praktiske opgaver forbundet med emnet.

Opgaver såsom at fodre dyr, høste fra mark eller have og tilberede mad med produkterne fra gården, har en umiddelbar meningsfuldhed. Når eleverne oplever at de kan bidrage til en nødvendig opgave, styrker det deres følelse af mestring og formåen. Dette styrker lysten til at lære og til at gøre sig umage, og styrker dermed også den mere teoretiske/abstrakte læring i klasserummet.

Der findes mange eksempler på, at elever bliver inspirerede af gårdbesøgene og drager dem med ind i andre fag, eksempelvis ved at skrive om aspekter af gårdbesøgene i de sproglige fag. Dette er et tegn på at gårdbesøgene kan skabe en længerevarende motivation hos nogle elever, og give dem en indsigt i emner, de ønsker at formidle til andre.

5. Introduktion til økologisk landbrug

Økologisk dyrkning adskiller sig fra konventionel dyrkning på flere områder og herunder får du en overordnet introduktion til nogle af de centrale metoder og principper i økologisk landbrug, eksempelvis:

- Meget begrænset brug af pesticider og kun af de, der er godkendt til økologisk dyrkning.
- Ingen forebyggende medicin.
- Ingen GMO
- Dyr skal have mulighed for naturlig adfærd. Dette betyder blandt andet at kravene til plads pr. dyr er højere end hos konventionelle landbrug, og dyrene skal have adgang til udearealer (afhængigt af årstid). Der fodres desuden kun med økologisk foder.
- Ofte stor udnyttelse af egne ressourcer, eksempelvis gennem dyrkning af eget foder og gødning.
- Sygdoms-, skadedyrs- og ukrudtsbekæmpelse foregår ved:
- Mekanisk lugning
- Sædskifte, som betyder at der dyrkes forskellige afgrøder på markerne fra år til år for at minimere risikoen for overvintrende sygdom og skadedyr.
- Dyrkning af sorter og arter, der er sygdomsresistente og tilpassede lokale forhold
- Beskyttelse eller udsætning af skadegørernes naturlige fjender

Landbruget er naturligvis en del af et større fødevarer system, som også inkluderer forarbejdning, distribution og detailhandel. I forarbejdningen stilles større krav hvilke tilsætningsstoffer, der kan benyttes, end ved produktion og forarbejdning af konventionelle fødevarer.

Der findes både europæisk og dansk certificering af økologiske fødevarer, samt en række private certificeringer med egne regler og kontrolorganer. Det følgende er baseret på den danske fødevarerstyrelses hjemmeside om økologi¹ hvor du også kan læse mere om de enkelte mærker og kontrolsystemer.

Det statsligt kontrollerede, danske røde Ø-mærke findes på økologiske produkter, der er helt eller delvist produceret i Danmark, eller som er pakket i Danmark og kontrolleret af danske myndigheder.

EU's grønne økologimærke betyder, at varen er produceret i overensstemmelse med EU's økologiregler og er kontrolleret i et andet land end Danmark. EU lovgivning har til formål at ensforme betydningen af 'økologisk' (organic) over hele EU. EU-logoet skal suppleres med en angivelse af kontrolkodenummer og geografisk oprindelse.

Mange varer i Danmark bærer begge mærker, hvilket skyldes at det, siden 1. juli 2010, har været obligatorisk at anvende EU's økologilogo på mærkningen af økologiske fødevarer, der pakkes eller mærkes inden for EU.

Varer importeret fra lande uden for EU kontrolleres af et EU-godkendt kontrolorgan.

¹ <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Foedevarer/Oekologi/Sider/Oekologi.aspx>

6. Målgrupper

E-læringskurset 'Læring på øko-gårde' og den tilhørende hjemmeside, er ikke målrettet en specifik målgruppe, men er derimod tænkt som et inspirationsværktøj for en række forskellige aktører, som på forskellig vis har en rolle i at understøtte samarbejdet mellem landbrug og daginstitutioner og/eller uddannelsesinstitutioner, inden for almen- såvel som specialundervisning.

Landmænd og ansatte på gården

Med en hverdag i landbruget er det langt fra sikkert at landmanden eller andre ansatte på gården har indblik i daginstitutioner eller skoler hverdag, behov og interesser. Ligesom man ikke nødvendigvis har kendskab til den pågældende aldersgruppe og hvilke kompetencer og behov der knytter sig hertil.

Kurset kan ikke besvare disse spørgsmål fyldestgørende, men det peger på nogle emner, som det kan være nødvendigt at overveje eller diskutere med den ansvarlige fra skolen/daginstitutionen, ligesom det giver en meget overordnet og general introduktion til hvilke emner og aktiviteter, der kan være relevante at tilbyde. Kurset kan dermed skabe et godt udgangspunkt for at samarbejde institutionspersonalet om at planlægge et godt besøg.

Uddannelsesinstitutioner og daginstitutioner

Ligesom det for landmanden kan være svært at sætte sig ind hvordan skolerne/daginstitutioners hverdag fungerer, er det langt fra alle undervisere og pædagoger, der har indblik i hverdagen på et landbrug. Kurset og hjemmesiden introducerer både nogle af de praktiske forhold, det er værd at overveje forud for besøget, samt giver ideer til hvordan man som underviser kan arbejde mere i dybden med nogle af de emner, der knytter sig til det økologiske landbrug og knytte disse til læreplanstemaer og læremål.

Andre organisationer

I andre lande, som Storbritannien og Tyskland, findes organisationer, der koordinerer gårdbesøg og har en understøttende rolle i forhold til både den praktiske og indholdsmæssige planlægning. I Danmark er dette ikke udbredt, men der findes enkelte interesseorganisationer, der varetager en sådan rolle, som eksempelvis Økologisk Landsforening og Landbrug og Fødevarer, der dog ikke er fokuseret på økologiske landbrug. For sådanne organisationer eller andre, der ønsker at arbejde med gårdbesøg, kan hjemmesiden fungere som inspiration, fx gennem en indsigt i hvordan andre europæiske lande arbejder med gårdbesøg, ligesom kurset indeholder case-beskrivelser fra de forskellige lande, der kan fungere som inspiration.

7. Børn og unge med særlige behov, samt flygtningebørn

Uddannelse af elever med særlige behov er en integreret del af uddannelsessystemet i de fleste europæiske lande.

En stor del af det pædagogiske arbejde handler om at stimulere elevernes psyko-sociale og fysiske udvikling.Besøg på øko-gårde kan på forskellig vis være med til at understøtte dette arbejde. For elever med særlige behov, der undervises i et alment undervisningstilbud, kan det anderledes læringsrum på gården give anledning til, at kompetencer, der måske sjældent synliggøres i klasserummet, bliver tydeligere og værdifulde. Nogle børn/unge oplever dermed at få en anden rolle end normalt, ligesom miljøet på gården kan virke motiverende og inspirerende for nogle, som dermed engagerer sig mere i undervisningen end normalt. Det er dog vigtigt at understrege, at der ikke er tale om 'vidundermidler', der løser alle problemer, ligesom det – som med så meget andet – vil være forskelligt hvordan den enkelte reagerer. Fokus på øko-gårde som læringsarena for børn og unge med særlige behov er dermed udelukkende ment som inspirationskilde.

8. Praktiske råd

På hjemmesiden findes tjeklister målrettet forskellige aspekter af gårdbesøg. Nedenfor ses et eksempel, som viser en overordnet tjekliste til den ansvarlige på gården.

Tjekliste til forberedelse af øko-gårdbesøg (gård perspektiv)

- En nedskreven, bindende bekræftelse på aftalen.
- Ansatte på gården er informeret som besøget og arbejdsopgaver er koordineret således at de ikke forstyrrer og bliver forstyrret af besøget.
- Hvis en anden (frivillig eller ansat) skal stå for besøget – er vedkommende da sat godt nok ind i min gård og de specifikke praksisser, ideologier og visioner, der kendetegner stedet.
- Al materiale er klargjort, printet i korrekt antal og organiseret så det er let tilgængeligt.
- Jeg har en klar ide om hvad der er de vigtigste budskaber jeg vil formidle
- Jeg har en klar ide om hvad de vigtigste regler for besøget er og et klart overblik over hvordan jeg vil formidle disse til de besøgene.
- Jeg ved hvor de besøgende kan opbevare deres tasker og/eller anden bagage.
- Jeg ved hvilke toiletfaciliteter der kan benyttes og der er tilstrækkeligt med sæbe og papir.
- Et klarggjort område hvor de besøgende kan holde pause og/eller spise medbragt mad
- Jeg har en klar aftale med den ansvarlige lærer/pædagog ang. pauser og mad/drikkevarer.
- Jeg har en fyldt og let tilgængelig førstehjælpskasse.

9. Eksempler på projekter og gårde i Europa

På hjemmesiden findes en række case-beskrivelser og på de følgende sider ses et forkortet udpluk af nogle af disse.

Norge: En have for alle!

Gennem de senere år har Norge modtaget mange uledsagede, mindreårige asylansøgere, hovedsageligt drenge mellem 12-17 år, og rundt omkring i landet er oprettet centre, hvor børnene bor. Et af disse ligger i byen Hol i provinsen Buskerud nordvest for Oslo. Her har en lokal landmand, Marit Torsrud Nerol, startet et projekt, hvor 9 uledsagede asylansøgere har deltaget i pasningen af en grøntsagshave, som er integreret i hendes fællesskabslandbrug.

Projektets mål er at skabe et trygt sted med meningsfyldte aktiviteter, hvor de unge kan begynde at føle håb for fremtiden, kan bruge de ressourcer de har, udvikle deres viden, evner, talenter og sociale kompetencer, og herigennem opnå øget selvværd. Arbejdet på gården skal dermed være med til at udvikle deres identitet, øge deres handlekompetencer og motivation for at skabe ændringer og styrke deres uafhængighed, så de bliver i stand til at tage vare på sig selv fremadrettet.

Alle disse mål adresseres gennem deres deltagelse i at dyrke grøntsagshaven, hvor de arbejder sammen med landmanden og medlemmerne af fællesskabslandbruget. De deltager i alle typer af havearbejde: såning, udplantning, lugning og høst, og lærer undervejs også om emner som ernæring og sundhed. De har ligeledes været involveret i at tilberede mad sammen med de norske deltagere.

Anne Marie Nerol, medlem af fællesskabslandbruget, har fungeret som den ansvarlige instruktør og organisator for flytningenes tilknytning til gården.

Alle 9 deltagere (6 drenge og 3 piger) havde behov for voksenkontakt og mange har stadig kontakt efter at projektet er afsluttet. Oprindeligt var der planlagt en times undervisning hver uge, som en del af aktiviteten. Men det viste sig at være svært at afbryde de praktiske opgaver. Derfor arrangerede de en tur i bjergene, hvor de fiskede og overnattede i telte. Her var der både tid til at snakke om arbejdet på gården, om hvad det vil sige at være norsk og om norsk kulturarv. Til aften var der grøntsager fra haven, tilberedt over bål.

Projektet har vist at fællesskabslandbrug kan være værdifulde arenaer for at arbejde med flygtningebørn og -unge. De var glade for arbejdet og satte pris på den uformelle situation og kontakt med de lokale beboere i haven, og det viste sig at være en god måde at lære om sprog og kultur.

Danmark: S.E.E.S – Avnstrup asylcenter

S.E.E.S er et pilotprojekt, udviklet af Chora Connection, Dansk Røde Kors og Gaia Education. Projektet uddanner voksne asylansøgere i bæredygtighed og økologisk fødevareproduktion, bl.a. gennem køkkenhaver og besøg på økologiske landbrug. Projektet har som mål at kæde uddannelse af flygtninge sammen med grøn omstilling, for dermed at adressere flere af de helt store globale udfordringer samtidigt. Projektet har kørt to gange på Avnstrup asylcenter, i 2016 og 2017, hvor i alt 39 asyl ansøgere fra forskellige nationaliteter, har gennemført uddannelsen og modtaget det tilhørende diplom, som er certificeret af FN.

Tankerne bag projektets aktiviteter er, at der ofte sker en adskillelse af krop og sind, mellem fødevareproduktion og mennesker og mellem 'indenfor' og 'udenfor' asylcentrene. Projektet havde derfor som mål at skabe en holistisk tilgang, hvor disse skel nedbrydes. Dette skete blandt andet ved at kombinere teoretisk og praktisk læring, og ved at bruge det omgivende samfund som klasserum, herunder de lokale landbrug. Møderne med de økologiske landmænd hjalp både til at bygge bro mellem den teoretiske undervisning og praksis, og til at få et lille indblik i dansk landbrug og nogle af dets nuværende udfordringer.

Kurset varer seks uger og her lærer deltagerne om økologiske fødevaresystemer, bæredygtighed, entreprenørskab og FNs 17 verdensmål. Som en lige så vigtig del af kurset var også et fokus på at styrke deltagernes bevidsthed om deres egne kvaliteter og styrker. Som en del af undervisningen etablerede og passede deltagerne en køkkenhave, der var baseret på principperne for permakultur.

Mange deltagere satte stor pris på haveaktiviteterne, som udover ny viden også gav dem en følelse af fællesskab og af at høre til. Mange var også motiverede af selve det, at lære noget nyt og af at blive støttet i at tænke fremad.

Flere af de deltagende landmænd oplevede at samarbejdet var en velkommen anledning til at reflektere over egen praksis, hvordan gården kan åbnes op for det lokale samfund og hvordan man kan samarbejde med aktører, der ikke traditionelt er den del af dansk landbrug.

Polen: Den biodynamiske gård Stanislaw Karłowski Foundation

Den biodynamiske gård Stanislaw Karłowski Foundation samarbejder med skoler om undervisning af børn og unge inden for emner relateret til fødevareproduktion. De har god erfaring i at nå en stor faglig dybde, hvor eleverne både opnår praktisk og teoretisk viden om emnet, og hvor undervisningen samtidig er udarbejdet med tæt tilknytning til skolernes læremål. På den måde er det nemt for skolerne at deltage i undervisningstilbuddet, da det kan indgå som en integreret del af undervisningen og ikke som 'noget ekstra'. Undervisningen er struktureret indenfor følgende fokusområder:

I. Undervisning indenfor produktion af afgrøder og forarbejdelse af råvarer, som eksemplificeres gennem praktiske workshops, relateret til landbrugets årshjul, fx under titlerne "Fra korn til brød", "Fra mark til bord", "Græskar verden rundt", "Fra frø til plante", "Urter omkring os".

II. Undervisning om dyrehold, også eksemplificeret gennem praktiske workshops, såsom "Fra græs til mælk", "Fra æg til kylling", "Menneskelig behandling af dyr", "Dyrevelfærd og imødekommelse af forskellige dyrs behov".

III. Undervisning relateret til miljø og forbrugeradfærd: "Hvordan kan økologisk landbrug hjælpe med at passe på miljøet?", "Bæredygtig udvikling og økologisk landbrug", "GMO-frit landbrug, hvad så?", "Træer og hække og deres rolle i landskabet".

IV. Undervisning i kunst og kreative fag. Kreative workshops med brug af naturlige materialer, bevarelse af kultur og traditioner, påske og advent workshops, festligheder relateret til sæson og livet på gården.

Undervisningen er rettet mod alle typer af skoler, og relaterer til fag som natur, miljø og biologi, matematik, økonomi, geografi, polsk og engelsk og kreative fag. Workshopsene kan tilpasses forskellige aldersgrupper, interesser og behov.

Storbritannien: Abbey Home Farm

Abbey Home Farm er en økologisk gård på ca 650 hektar i Gloucestershire. Her har de økologisk malkekvæg, kødkvæg, får, grise og fjerkræ, samt 300 hektar korn og 10 hektar grøntsagsproduktion. Nedenfor er et lille udpluk af et interview foretaget med en af ejerne.

Skolebesøg

Gården er vært for mellem 20 og 30 dagsbesøg om året. Hertil kommer ca to lejrskoler om året af hver en uges varighed. Besøgene er for alle aldre, og gården er også åben for offentligheden, der kan frit benytte 'gård-stien', som er lille vandretur rundt på gården.

Besøgene fra skoler følger ofte nedenstående program, som efterhånden har vist sig at give en god struktur for besøget:

- 10:00 – 10:30 Ankomst, introduktioner og snack
- 10:30 – 12:00 Grøntsagsdyrkning og/eller dyrkningsaktiviteter
- 12:00 – 12:40 Frokost og fri leg
- 12:40 – 13:30 Gård / Kreativitet og leg med naturen
- 13:30 – 14:00 Evaluering og afsked

Hvordan relaterer besøgene til skolernes læremål og behov?

Hvert besøg tilpasses den enkelte classes læremål. Vi er en arbejdende gård, hvilket gør motivere de besøgende, da de kan se og deltage i virkelige landbrugsaktiviteter. Det betyder også at aktiviteterne er meget afhængige af vejr og sæson, gruppestørrelse og alder, samt af specifikke forhold på gården, der hele tiden ændre sig.

What er strategierne bag et succesfuldt besøg?

Så lille en gruppe som muligt (højst 25 pr besøg og 8 pr aktivitet). Lærere/pædagoger skal involveres mest muligt og være ansvarlige for disciplinen, hvis der er behov for dette. Besøgene skal helst indeholde aktiviteter, så de besøgende ikke blot bliver passive tilskuere.

Hvad er barriererne for et succesfuldt besøg?

Uinteresserede lærere, store grupper og dårligt vejr!

For yderligere information, se: www.theorganicfarmshop.co.uk